

УДК 340

## **ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРУ ЗА УЧАСТЮ СУДДІ АБО МЕДІАЦІЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

Белєвцова О.С.

Науковий керівник – канд. юрид. наук, доц. Турута О.В.

Харківський національний університет радіоелектроніки, каф. філософії,  
м. Харків, Україна

тел. +38(096) 853-39-94.

Legal protection is a common form of rights protection, but the classic legal process does not always guarantee a quick resolution of a legal dispute due to the imperfection of the judicial system. This causes the duration and economic loss of the legal process, the overloading of the courts, problems ensuring the equality and competitiveness of the parties to the legal process. Alternative dispute resolution is an effective measure to facilitate the peaceful resolution of disputes. There are two procedures for resolving conflicts in court: mediation and with the participation of a judge.

Судовий захист – поширена форма захисту прав, але класична судова тяганина не завжди гарантує швидке вирішення правового спору через недосконалість судової системи. Це спричиняє тривалість та економічний збиток судового процесу, перевантаженість судів, проблеми, що забезпечують рівноправність та змагальність сторін судового процесу. Альтернативне врегулювання суперечок є ефективним заходом для сприяння мирному вирішенню спорів. Існують дві процедури вирішення конфліктів у суді: медіаційна та процедура вирішення спору за участю судді.

Суддя, який бере участь у врегулюванні спору, може запропонувати можливий шлях мирного врегулювання, звернути увагу сторін на судову практику та пропонувати шляхи мирного врегулювання, у разі вирішення затвердити мирову угоду, у разі недосягнення згоди сторонами справа передається на розгляд іншому судді, відповідно до норм Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України) [1].

Медіація є альтернативною процедурою врегулювання спорів із залученням медіатора. Її завдання – це встановлення та сприяння веденню конструктивного діалогу між сторонами спору з метою досягнення взаємовигідного рішення для сторін спору. На відміну від судового процесу сторони медіації самостійно приймають рішення щодо спору [2].

В Україні працює медіація для примирення потерпілого і правопорушника, захисту прав споживачів, вирішення трудових та сімейних спорів, але недостатньо ефективно. Медіаторами є психологи, соціологи та соціальні працівники, які навчають студентів конфліктології. Дослідження різних альтернативних способів вирішення цивільно-правових спорів було проведено в країнах, таких як Австрія,

Великобританія, Німеччина, Норвегія, США, Канада, Польща, Франція, Японія та Китай. Окремо досліджено інтеграцію медіації у судовий процес в Німеччині, Болгарії, Канаді та Норвегії, де суддя може направити спір на розгляд судді-медіатора для вирішення шляхом переговорів. Результати досліджень свідчать про ефективність використання альтернативних способів вирішення спорів, зокрема медіації, у ряді країн. Особливу роль у реформуванні судової системи України зіграв досвід Канади, де практика медіації довела свою ефективність та знайшла визнання у суспільстві.

Важливо відзначити, що 07 серпня 2019 року Міністром юстиції України було підписано від імені України Конвенцію Організації Об'єднаних Націй про Міжнародні угоди про врегулювання спорів за результатами медіації (Сінгапурська конвенція про медіацію). Для ратифікації та реалізації цієї Конвенції Україні необхідно прийняти спеціальний закон, який визначатиме основні положення, включаючи сферу застосування медіації, процедуру її проведення та статус медіаторів [3]. Законопроект передбачає застосування процедури медіації в будь-яких конфліктах (спорах), які виникають, зокрема, у цивільних, сімейних, трудових, господарських та адміністративних правовідносинах, а також в кримінальних провадженнях при укладенні угод про примирення між потерпілим та підозрюваним, обвинуваченим та в інших сферах суспільних відносин [3].

Отже, можна зробити висновок, що медіація є альтернативним методом вирішення конфліктів, але вона має як свої переваги, так і недоліки. Незважаючи на те, що медіація вільно розповсюджена в інших країнах, в Україні вона ще не отримала широкого застосування через її становлення та розвиток в країні. Однак, в Україні було зроблено певний прогрес у цьому напрямі, зокрема, були прийняті закони «Про третейський суд» та «Про міжнародний комерційний арбітраж», розробляється проект закону про медіацію, та проводиться дослідження інших альтернативних методів вирішення конфліктів з метою їх впровадження в українське законодавство.

#### Список використаних джерел

1. Головачев Я.В. (2020). Врегулювання спорів за участю судді: «Що?» і «Як?»: // Юридична газета online. №9. Режим доступу: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/vregulyuvannya-sporiv-za-uchastyu-suddi-shcho-i-yak.html>
2. Кармаза О.О. (2005). Медіація та переговори як альтернативні способи вирішення спорів. Підприємство, господарство і право. №5.
3. Проект Закону про медіацію. Режим доступу: <https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=68877&pf35401=531189> (№ 3504-1 від 04.06.2020).